

bron B112

Certificaten en collectieven

Wijzigingen in het nieuwe SNL-subsidiestelsel voor particuliere natuurbeheerders

De spelregels voor particuliere beheerders om natuursubsidie te krijgen binnen het Subsiidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) veranderen per 1 januari 2017. Iedereen moet SNL-gecertificeerd zijn, en wie voor minder dan een minimum aantal hectares subsidie aanvraagt, moet de aanvraag doen via een collectief. Provincies en collectieven hebben er hard aan gewerkt om eind dit jaar klaar te zijn voor de nieuwe werkwijze. Wat verwachten ze ervan?

— Miranda Koffijberg (journalist)

> De provincies maakten tot op heden veel kosten om alle 1.500 'kleine' particuliere natuurbeheerders individueel SNL-subsidie te verstekken. De inzet stond niet meer in verhouding met de hoogte van de subsidies. Zeker niet in provincies met veel kleine natuurbeheerders, zoals Gelderland, Overijssel en Noord-Brabant. "Voorheen ging veertig procent van het geld dat eigenlijk bedoeld

was voor het beheer op aan het verwerken van de subsidieaanvragen", zegt de Brabantse gedeputeerde Johan van den Hout. "Dat was onacceptabel, maar we wilden de kleine natuurbeheerders heel graag blijven ondersteunen, want zij doen belangrijk werk in de provincie."

Om de administratieve lasten te beperken, hantieren veel provincies per 1 januari 2017 daarom een drempelwaarde: wie subsidie vraagt voor minder dan een x-aantal hectare, vaak 75, moet dat doen via een collectief. Dit collectief vraagt subsidie aan voor alle aangesloten individuele beheerders en is voortaan het eerste aanspreekpunt voor zowel de beheerders als de provincie.

Weerstand

De invoering van een drempelwaarde voor individuele subsidieaanvragen stuitte op weerstand. Worden bezuinigingen niet afgewenteld op de particuliere beheerders? Ook gedeputeerde Van den Hout zag aanvankelijk weerstand, maar ontmoette ook begrip. "We moeten steeds goed voor het voetlicht brengen dat het werken met collectieven meer voordelen heeft dan alleen kostenbesparing voor de overheid. Veel beheerders opereerden op hun eigen eilandje terwijl het natuurbeheer er juist baat bij heeft als beheerders kennis uitwisselen zoals nu in de collectieven gaat gebeuren. Ook is iedereen verplicht zich te

certificeren. Het gaat er niet om meer eisen te stellen, maar vooral om een betere bewustwording en naleving van de kwaliteitseisen. Met de certificering is dat nu beter geborgd."

De verschuiving van de regie van de provincie naar de collectieven past in de visie van de provincie om vooral te sturen op de grote lijnen, zoals de kwaliteitseisen, maar de uitvoering over te laten aan partijen die dicht bij de praktijk zitten. Van den Hout: "We gaan de collectieven de eerste tijd van dichtbij volgen, maar ik heb er alle vertrouwen in dat het goed gaat werken."

Afweging kosten en baten

Ook Overijssel wilde via collectieven gaan werken maar inventariseerde eerst de animo bij de beheerders om zich aan te sluiten bij een collectief. Dirk Janssen, beleidsontwikkelaar landelijk gebied bij de provincie Overijssel: "De groep kleine beheerders is hier zeer divers, van rietlandbeheerders tot landgoedeigenaren die met rentmeesters werken. Willen die wel samen optrekken in collectieven, vroegen we ons af. Een belronde gaf daarover een redelijk positief beeld. Gedeputeerde Staten hebben op basis hiervan hun vertrouwen gegeven aan de landelijk ingezette koers om met collectieven te werken." Inmiddels staan er, naast de Unie van Bosgroepen, in Overijssel twee nieuwe natuurcollectieven in de startblokken om

de particuliere beheerders te bedienen. Ook Overijssel ziet de voordelen om de regie meer bij de collectieven, dus dichtbij de praktijk te leggen. “Daarnaast zitten we als provincie straks regelmatig om de tafel met de drie collectieven die er nu zijn om te bespreken wat er speelt. Met 300 kleine beheerders apart voerden we dat soort gesprekken niet.”

Groepscertificaat

Een kleine natuurbeheerder heeft twee mogelijkheden: aansluiten bij een collectief met een groepscertificaat of bij een collectief waarbij de leden zelf zorgen voor hun certificering. In totaal zijn er inmiddels vijftien nieuwe opgerichte collectieven en de Unie van Bosgroepen. Welk collectief iemand kiest hangt af van de voorkeur voor

met het groepscertificaat van de Bosgroepen. Huisman: “Een eigenaar blijft zelf verantwoordelijk voor het beheer en de instandhouding van het beheertype, maar kan veel via ons regelen, van administratie tot advies en desgewenst het beheer zelf.”

De verplichte certificering ziet Huisman als winst. “Er gaan vreemde ogen meekijken met het beheer dat iemand uitvoert. Voor onze leden was dat al zo, maar voor veel kleine beheerders komt er nadrukkelijk een nieuwe kennisbron in beeld, namelijk het collectief en de Stichting Certificering.” Huisman ziet de hele operatie als een eerste stap naar meer eenvoud en rust in het subsidiesysteem. “Het is ook goed dat provincies nu aan tafel zitten met collectieven die kennis van zaken hebben. Wij kunnen tijdig aangeven als er problemen

komen voor subsidie. Scholten: “Je doet decennia lang je best om je natuurgebied goed te beheren en dan kun je ineens geen subsidie meer krijgen omdat je minder dan 75 hectare hebt.” Om dat te voorkomen richtte ze dat jaar al het Natuurcollectief Brabant op. Zo kon ze voortaan de subsidieaanvraag doen met collega-natuurbeheerders die ook al gecertificeerd waren.

Het collectief werkt op basis van een model dat is opgesteld door de organisatie Part-Ner, die collectieven in oprichting begeleidt die met individuele certificaten willen werken. Scholten: “Dit model gaat uit van het idee dat iedereen zelf zorgt voor een certificaat en dat het voordelen heeft om bij elkaar over de vloer te komen en kennis over het beheer te delen. Het collectief doet de aanvraag voor de aangesloten deelnemers. Er zijn nieuwe

bron Bijl2

een collectief met een groepscertificaat (daarvan zijn er vier) of individueel certificaat (daarvan zijn er elf).

Wie kiest voor een groepscertificaat kan terecht bij een van de collectieven die met zo'n certificaat werken. De Unie van Bosgroepen is de grootste met ongeveer 700 leden die SNL-subsidie aanvragen.

“De Bosgroepen bedienen de groep kleine beheerders die ontzorgd willen worden als het over certificering gaat”, zegt Ben Huisman, directeur van de Unie van Bosgroepen. Hij zag dat de nieuwe manier van subsidie aanvragen extra drempels opging werpen voor particuliere beheerders, zowel financieel als in de werkwijze. “Voor provincies is dit een grote bezuinigingsoperatie. Onze inzet is juist de toegang voor natuurbeheerders tot beheersubsidie zo laagdrempelig mogelijk maken, zodat ze zich kunnen richten op andere aspecten van hun eigendom en beheer.” De Bosgroepen helpen hun leden met de subsidieaanvraag, de GIS-data en monitoring, en de leden liften mee

zijn, bijvoorbeeld dat de beheertypenkaart uit het Natuurbeheerplan niet op orde is. Dat scheelt provincies en eigenaren werk, want het kan intensieve zienswijze-procedures van individuele beheerders voorkomen. In de onderhandelingen naar het vernieuwde stelsel voor natuurbeheer hebben we ook weten te realiseren dat de kosten die elke kleine beheerder moet maken voor de aanvraag en certificering maximaal 5,5 procent zijn van de beheersubsidie, naast het lidmaatschap van het collectief.”

Individueel certificaat

De kleine beheerders die kiezen voor individuele certificering doen dat omdat ze het leuk vinden of omdat ze het idee hebben het heft dan meer in eigen hand te houden. Particulier natuurbeheerder in Noord-Brabant Frederike Scholten was al vrijwillig gecertificeerd voor het natuurbeheer dat ze uitvoerde. Ze zag in 2015 aankomen dat het onmogelijk kon gaan worden om met minder dan 75 hectare natuurground nog in aanmerking te

eisen waaraan je als individu bijna niet meer kunt voldoen, dus dat regelen we met het Natuurcollectief. Zo kijken we of de beheertypen kloppen en zorgen we voor de vereiste GIS-data.”

Het Natuurcollectief Brabant heeft inmiddels twintig leden. “Beheerders zijn begin dit jaar geïnformeerd door de provincie dat ze zich bij een collectief dienen aan te sluiten. Wie zelf het heft in eigen handen wil houden, kan bij ons terecht.” Veel beheerders stelden hun keuze uit, zag Scholten. “Niet gek”, vindt ze, “Er was pas laat duidelijkheid over de financiën. Het verbaast me hoe lang de besluitvorming bij de overheid duurt. De opstartkosten die we maken als collectief krijgen we bijvoorbeeld pas vergoed in 2017, terwijl dat al lang voorzien was en we al in 2015 zijn opgericht.” Kleine beheerders moeten zelf ook haast maken, adviseert Scholten. “De subsidieaanvraag is niet meer iets is wat je even tussen november en januari doet. Als je subsidietermijn afloopt, moet je je halverwege het jaar al afvragen wat je wilt en je tijdig melden bij het collectief. Wie wacht

tot 1 november is te laat om alle gegevens nog te verzamelen."

Agrarisch collectief

Collectieven zijn in het agrarisch natuurbeheer inmiddels een bekend fenomeen. Het lag daarom voor de hand dat de agrarische collectieven ook de subsidieaanvragen voor kleine beheerders in het natuur- en landschapsbeheer oppakken. Dat vond in elk geval de Vereniging Agrarisch Landschap Achterhoek (VALA). Die besloot de Stichting Natuurcollectief Achterhoek op te richten. Dick Looman, voorzitter van VALA: "Veel agrariërs die aan agrarisch natuurbeheer doen, hebben ook grond waar ze natuurbeheersubsidie voor aanvragen. Het is handig als ze dat bij ons in een keer kunnen regelen. Zo kunnen we het aanspreekpunt voor natuur- en landschapsbeheer in de Achterhoek zijn." Het idee was al snel geboren, maar enige duidelijkheid over de budgetten kwam er pas laat. "We kregen veel telefoontjes van beheerders die van de provincie hoorden: je moet aansluiten bij een collectief, maar wij konden nog niet veel doen. Nu hebben we het allemaal moeten regelen in een maand."

Leden die zich aansluiten moeten zich individueel certificeren. "Daar hebben we nadrukkelijk voor gekozen", zegt Looman. "Het zorgt voor meer bewustwording bij iemand over hoe hij zijn beheer uitvoert. Het is mooi dat je geld krijgt, dus daar moet je ook wat voor doen en daar ben je zelf verantwoordelijk voor." De certificering stelt ook niet zoveel voor, meent hij, zeker niet voor iemand die gewend is aan de certificering voor agrarisch natuurbeheer. "Dat kwaliteitshandboek is 83 pagina's dik, voor het natuurbeheer gaat het om enkele A4-tjes. Het zijn geen eisen om wakker van te liggen."

Ook Stichting Natuurcollectief Achterhoek ontzorgt leden bij het doen van de subsidieaanvraag en zorgt voor kennisdeling. "Particuliere eigenaren hebben vaak nog veel vragen over hoe ze het natuurbeheer het beste aan kunnen pakken. Onze coördinator kan daarin adviseren en de werkploeg van VALA kan het beheer desgewenst uitvoeren. Vroeger werden we ook voor dit soort vragen gebeld, maar het is mooi dat we nu deze rol ook officieel hebben."

Vertrouwen

De komende jaren zal duidelijk moeten worden of de wijzigingen inderdaad leiden tot efficiency-winst (lees: minder kosten voor de overheid) en meer effectiviteit van het particuliere natuurbeheer. Wat daarvoor nu eerst nodig is, zo benadrukken ook de provincie Noord-Brabant en Overijssel, is dat collectieven en provincies elkaar het vertrouwen geven. Natuurbeheerders van wie de subsidiebeschikking volgend jaar afloopt, kunnen in elk geval nog tot de zomer de kat uit de boom kijken welk collectief het beste bij hen past. <

m.koffijberg@delynx.nl

De wijzigingen in het SNL-stelsel per 1 januari 2017

Alle particuliere natuurbeheerders die beheersubsidie willen aanvragen moeten een collectief of individueel certificaat kunnen overleggen als bewijs dat ze voldoen aan de kwaliteitseisen van de provincie. Daarnaast geldt dat wie subsidie aanvraagt voor beheer van natuurgrond onder een bepaalde hectaregrens, de aanvraag moet doen via een collectief. Deze drempelwaarde verschilt per provincie (zie tabel). Ook moeten de hectares binnen het Natuur Netwerk Nederland in de eigen provincie liggen. Doel van de nieuwe regels is het verlagen van de administratieve lasten van alle aanvragen én een beter beheer. Voor dat laatste moet de verplichte certificering zorgen, maar de gedachte is ook dat het werken in collectieven voor meer kennisuitwisseling zorgt. Kennisuitwisseling is een eis die verbonden is aan de certificering. De toetsing van de kwaliteit van het beheer komt hiermee dichterbij de praktijk te liggen.

Voor de certificering kan een natuurbeheerder kiezen tussen zelf laten certificeren of aansluiten bij een gecertificeerd collectief. De Stichting Certificering SNL verleent de certificaten namens de provincies. Om het certificaat te bemachtigen moet een beheerder of collectief een kwaliteitshandboek opstellen. Provincies hebben alle kleine beheerders van wie de SNL-beschikking afloopt in 2017 geïnformeerd. Op het Portaal Natuur en Landschap staat meer informatie over het gewijzigde SNL-stelsel, waaronder een overzicht van alle collectieven.

Provincie	Drempelwaarde
Groningen	75 ha
Friesland	75 ha
Drenthe	75 ha
Overijssel	75 ha
Gelderland	150 ha
Utrecht	75 ha
Flevoland	75 ha
Noord-Holland	€ 5000,00
Zuid-Holland	0,5 ha
Zeeland	75 ha
Noord-Brabant	75 ha
Limburg	50 ha

BIJ12

Steeds meer taken die in het verleden de rijksoverheid deed, zijn gedecentraliseerd naar provincies en gemeenten. Natuurbeleid is een van die taken. De 12 provincies hadden behoefte aan ondersteuning bij een efficiënte uitvoering van het werk. Daarom richtte het Interprovinciaal Overleg de uitvoeringsorganisatie BIJ12 op. BIJ12 werkt voor de samenwerkende provincies en ook voor het rijk en andere ketenpartners. BIJ12 heeft de landelijke coördinatie over de uitvoering van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) en is vanuit die rol betrokken bij de veranderende spelregels voor natuursubsidie. www.bij12.nl.

ADVERTENTIE

Staro
NATUUR EN
BUITENGEBIED

**ECOLOGISCH ONDERZOEK
GEBIEDS-EN NATUUR ONTWIKKELING
BOS- EN NATUUR BEHEER**

Lodderdijk 38a
5421 XB Gemert
tel (0492) 450 161
fax (0492) 450 162
info@starobv.nl

www.starobv.nl